

Verksamhetsberättelse 2016-09-01 – 2017-08-31

Denna verksamhetsberättelse omfattar aktiviteter inom Sveriges Bygguniversitet under perioden 2016-09-01 – 2017-08-31, i första hand verksamheten på nationell nivå. För aktiviteter före 2016-09-01 och mer information se www.sverigesbygguniversitet.se.

Sveriges Bygguniversitet (SBU) drivs med syftet att den bygginriktade forskningen och utbildningen får bättre möjligheter att fylla det behov av ny och tvärdisciplinär kunskap och kompetens som utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle kräver. Verksamheten är organiserad i en styrelse och sex temagrupper samt ett rådgivande och stöttande externt råd. En nationell koordinator samordnar och koordinerar arbetet på deltid.

Styrelsen är högskolebaserad med ordinarie ledamöter från respektive lärosäte och adjungerade ledamöter i form av temagrupsledarna och koordinatören. Styrelsen har haft åtta styrelsemöten under perioden och bestått av

Ordinarie ledamöter	Miklós Molnár, LTH, ordförande Johan Silfwerbrand, KTH Maria Ask, LTU Jan-Olov Dalenbäck, Chalmers
Adjungerade ledamöter	Gerhard Barmen, Geoteknologi Peter Wallentén, Byggnadens tekniska funktion Magnus Larson, Vatten och miljö Marcus Sandberg, Byggprocess och förvaltning Ulf Ohlsson, Byggkonstruktion Anders Markstedt, Trafik och transport Lars Bernspång, Grundutbildning Martin Nilsson, koordinator

Här kommer en kortfattad sammanfattning av de aktiviteter som genomförts under verksamhetsåret 2016-2017. Endast exempel från temagruppernas aktiviteter medtagna.

Ordförande samt den förra och den nuvarande koordinatören träffade Formas i slutet av augusti 2015. Från Formas deltog generaldirektör Ingrid Petersson, huvudsekreterare Gia Destouni och enhetschef Emma Gretzer. Under mötet gav vi information om varandras organisationer och förutsättningar. Vi fick en bättre förståelse för vad Formas gör, bl.a. gör de utredningar åt regering och departement. Vi gav som förslag att SBU kan verka som remissinstans åt Formas. Mötet var givande trots att det inte direkt innebar något konkret.

SBU har haft en stark önskan av att "en av oss" ska vara med i Formas forskarråd. Ett första led i detta var att under hösten gemensamt verka för att någon med god anknytning till oss fick en plats i valberedningen. Denna ansträngning lyckades och Annika Mårtensson, LTH, blev vår ledamot. Valberedningen lämnade senare förslag på att bland andra Carl-Eric Hagentoft, Chalmers, skulle väljas in i forskarrådet, vilket han senare också blev.

SBU har, liksom många andra, lämnat inspel till den kommande forskningspolitiska propositionen. Efter mycket arbete och synpunkter från bland andra det externa rådet föreslog vi att

- en betydande och större del av forskningsmedlen ska gå direkt till universitet och högskolor
- en ökad andel forskningsmedel avsätts till smala och djupa projekt
- finansieringen för forskarutbildning från statliga forskningsfinansiärer förlängs från tre till fyra år
- laboratorier, testbäddar och demoanläggningar finansieras på ett bättre sätt, särskilt med avseende på drift
- utbyte mellan svenska lärosäten möjliggörs för studenter
- möjligheterna för arbetsplatsförlagt lärande under grundutbildningen utökas

Inför och efter arbetet med inspelet till den kommande forskningspolitiska propositionen har SBU-representanter deltagit i möten, workshops och lunchseminarium anordnade av IQ Samhällsbyggnad. Flera olika aktörer och intresseorganisationer deltog. Många av de förslag som lämnades i inspelet var lika, som att nuvarande nivåer minst ska bibehållas och att det behövs satsningar på testbäddar och demoanläggningar. En punkt som skiljer oss åt är vårt förslag om att en större del av forskningsmedlen ska gå direkt till universitet och högskolor.

Under senaste året har initiativ tagits för att starta upp temagruppen Trafik och transport. Telefonmöten har hållits med representanter från de fyra lärosätena. Initiativtagare har deltagit i ett av styrelsemötena och på årets Högskolekonferens. Gruppen kommer att starta sin verksamhet under hösten 2016.

Två workshops med externa rådet har genomförts. Den första i oktober inför inspelet till den forskningspolitiska propositionen och den andra i februari med fokus på temagruppen Vatten och miljö. Under den första workshopen fick vi många och betydelsefulla synpunkter på inspelets innehåll, upplägg och ton. Resultatet hade inte blivit detsamma utan Externa rådets engagemang. För den andra workshopen var Svenskt Vatten värd. Efter inledning och några korta presentationer hade vi goda och konstruktiva gruppdiskussioner som gav mycket till temagruppens fortsatta arbete.

Våren 2015 beviljades även forskningsprogrammet ”Smart Built Environment” inom ramen för Vinnovas utlysning avseende strategiska innovationsprogram. Forskare inom Sveriges Bygguniversitet tillsammans med IQ Samhällsbyggnad är aktiva i att utforma detaljerna i programmet och där en första utlysning skett under våren.

SBU har även varit delaktiga i en påverkansplattform för Horisont 2020, i nära samarbete med bland andra IQ Samhällsbyggnad.

Under perioden har en högskolekonferens genomförts på Hotell Storforsen i Norrbotten, 17-18/8. Under konferensen har olika temadiskussioner skett om SBU:s framtid, eventuella utvidgning, intern och extern samverkan samt om krav inom arbetsmiljöområdet avseende nyutbildade ingenjörer. Varje temagrupp har presenterat sin verksamhet på postrar samt haft ett eget möte. Det externa rådet har också haft möte under konferensen.

Det gäller fortsättningsvis för SBU att fortsätta det goda arbete som uppnåtts hittills. Närmast gäller det att få i gång temagrupperna Grundutbildning respektive Trafik och transport.

Temagruppernas verksamhet

Byggkonstruktion

Funktionärer

	sep 2015- aug 2016
Temagrupperledare	Ulf Ohlsson
Forskning	Oskar Larsson
Forskarutbildning	Filip Nilenius & Anders Ansell (del av perioden)
Grundutbildning	Eva Frühwald Hansson
Infrastruktur	Martin Nilsson
Marknad & kommunikation	Johan Silfwerbrand

Möten

Under perioden hölls åtta möten inom temagruppen, varav ett fysiskt under Högskolekonferensen i Storforsen. Övriga sju möten var telefonmöten. Deltagarantalet i telefonmötena har varierat mellan sex och tio. Telefonmötena, alltid på måndagar kl. 08.30, har en agenda som omfattar forskning, forskarutbildning, grundutbildning, infrastruktur, marknad och kommunikation, information från SBU:s styrelse samt punkten ”Nytt från Högskolorna”.

Forskning

Medlemmarna informerar varandra om pågående och kommande utlysningar, konferenser, branschträffar och gemensamma ansökningar. Tidigare arbete under 2012- 2013 har lett till att Trafikverket antog ett ”Branschprogram för forskning och innovation avseende Byggnadsverk för Transportsektorn”, se www.FoI-BBT.se. Under året har en gemensam ansökan till BBT blivit beviljad: ”Meriteringssystem för systematisk kompetensutveckling av yrkesverksamma ingenjörer”. Huvudsökande var Oskar Larsson, LTH Konstruktionsteknik. Medsökande: Martin Nilsson, LTU, Mario Plos, Chalmers, och Johan Silfwerbrand, KTH.

Forskarutbildning

Ända sedan 2005 har de fyra högskolorna inom SBU drivit ett gemensamt program (”Forskarskola”) inom konstruktionsområdet. På programmet finns nio kurser, 1-2 kurser per termin, där de olika högskoleinstitutionerna delar på kursansvaret. De flesta kurserna arrangeras med koncentrerade föreläsningar under några två- eller tredagars kurstillfällen på ett par av högskolorna och med projektuppgifter däremellan. Programmet har under året uppdaterats med kurser inplanerade fram till ht 2019. Information om forskarskolan har också lagts på en ny webbsida: <http://gradschool.sbu-byggkonstruktion.org/> med länk från SBU-byggkonstruktions hemsida.

Byggprocess och förvaltning

Funktionärer

Temagrupperledare	Marcus Sandberg
-------------------	-----------------

Deltagare

Under perioden har antalet inbjudningar till temagruppens möten legat på 29 stycken. Inbjudna är temagruppens medlemmar som främst utgörs av professorer och docenter vid de fyra lärosätena. Deltagandet i mötena är emellertid betydligt färre. Det deltar mellan 6 och 10 personer vid telefonmötena, oftast representerande alla de fyra lärosätena. Det är i stort sett

samma personer som deltar aktivt i mötena. Antalet deltagare är något högre på de fysiska mötena.

Möten

Under perioden hölls sex telefonmöten inom temagruppen och tre fysiska möten. De fysiska mötena var dels i samband med Högskolekonferensen i Storforsen och i samband med handledare-doktorand-workshopen på KTH 19-20 januari 2016.

Telefonmötena bygger på en i förhand utskickad agenda. Agendan bygger på behovet av att informera varandra om aktuella frågor och punkterna är i stora drag: information från styrelsen, utlysningar, de två stora programmen Smart Built Environment samt Infra Sweden 2030, andra forskningsprojekt, doktorandkurser, disputationer och övrigt.

En temagrupsdag med förvaltningsfokus är planerad till 15 november i Göteborg.

Forskning

Forskningsrelaterade frågor berörs vid varje möte. Deltagarna informerar varandra om pågående utlysningar och gemensamma ansträngningar i bl.a. Smart Built Enviroment. Under perioden har inspel, strategiska agendor och utlysningar varit i fokus.

Forskarutbildning

Temagruppen har ett utvecklat samarbete kring forskarkurser där doktorander kan medverka i kurser vid de olika lärosätena. En doktorand-handledare-workshop har genomförts under perioden (den 19-20 januari 2016).

Byggnadens tekniska funktion

Temagrupperedare Angela Sasic Kalagasidis

Temaområdets främsta engagemang gäller husbyggnad och teknisk förvaltning. Forskningen berör huvudsakligen energieffektivitet, inneklimat, beständighet och säkerhet. BTF täcker fem vetenskapliga områden: byggnadsakustik, brandteknik, byggnadsmaterial, byggnadsfysik/byggnadsteknik samt installationsteknik.

Inomhusmiljö ser vi som gemensam nämnare för de fem ganska olika vetenskapliga områden. I syfte att öka vår förståelse omkring hur olika klimatförhållanden, sociala skeenden och ekonomiska förhållanden under en byggnads livstid påverkar kvalitén hos dess inomhusmiljö och hur sådana förändringar bör kontrolleras och kvantifieras för att stödja övergången till en hållbar byggd miljö har temagruppen arbetat aktivt under 2015-2016 med ett nytt forskningsprogram. Vi hoppas att det ska resultera i ett gemensamt forskningsprojekt i snar framtid.

Med forskarskola Byggekonstruktion som förebild har temagruppen startat forskarskola 'Byggnadens tekniska funktion – BTF ' från 2014. Kravställning, design, dimensionering och riskbedömning av byggnadens tekniska funktion är återkommande teman inom vår forskarutbildning.

I slutet av 2015 har BTF forskarskola fått ekonomiskt stöd från IQ Samhällsbyggnad och genom E2B2-3 programmet i syfte att tillföra ett väsentligt utökat samarbete mellan lärare och doktorander kring forskning och innovation för energieffektivt byggande och boende. Projektet görs i samarbete med Nationell Renoveringscentrum genom SiRen-projektet. Två doktorandkurser med teman Inomhusmiljö och Renovering har genomförts i 2016 och flera seminarier är på gång. Hittills har intresse för BTF forskarskolan varit mycket stort.

Renoveringskursen har t ex attraherat fler än 20 deltagare, både blivande doktorander och representanter från industri.

Vi har en harmoniskt och välfungerade temagrupp, som ser framåt nya samarbeten!

Geoteknologi

Temagrupperedare Gerhard Barmen

Verksamheten inom Tema Geoteknologi under perioden september 2015 – augusti 2016 kan sammanfattas under fyra områden: Nätverksaktiviteter, Doktorandutbildning, Kartläggning av laboratorieresurser och Doktorandkonferens. Liksom föregående verksamhetsår har vägbyggnad med gott resultat bjudits in till temagruppens aktiviteter.

Telefonmöten

Telefonmöten arrangeras normalt en gång per månad med temaledaren och representanter från lärosätena:

- Chalmers: Mats Karlsson (geoteknik), Lars Rosén (teknisk geologi) och Anders Markstedt (vägbyggnad)
- KTH: Stefan Larsson (geoteknik/jordmekanik), Denis Jelagin (vägbyggnad), Fredrik Johansson (bergmekanik) och Bo Olofsson (teknisk geologi)
- LTH: Gerhard Barmen (teknisk geologi och temaledare 14/15-15/16), Sven Agardh (vägbyggnad), Erika Tudisco (geoteknik) och Ola Dahlblom (geoteknik)
- LTU: Jan Laue (geoteknik), Jenny Lindblom (geoteknik), Maria Ask (tillämpad geologi) och Tommy Edeskär (vägbyggnad)

Mötesnotaten publiceras på SBU:s hemsida och under den aktuella perioden finns notater från sju telefonmöten (september, oktober och december 2015 samt januari, februari, april och maj 2016).

Högskolekonferens

Vid högskolekonferensen vid Storforsen, 17-18 augusti 2016, deltog tre personer från SBU-Tema Geoteknologi: Gerhard Barmen (LTH), Jenny Lindblom (LTU) samt Maria Ask (LTU). Mötesnotater från mötet inom temagruppen under andra konferensdagen publiceras på SBU:s hemsida.

Doktorandutbildning

De flesta kommande doktorandkurser annonseras på SBU:s hemsida för utbyte av doktorander mellan högskolorna. Nygamla förslag till ökad informationsspridning och samordning i form av en ”forskarskola” aktualiserades under högskolekonferensen vid Storforsen inför verksamheten 2016/2017.

Kartläggning av laboratorieresurser

Under större delen av verksamhetsåret har gruppen arbetat med att kartlägga vilka laboratorie- och fältundersökningsresurser som finns inom SBU-Geoteknologi inklusive vägbyggnad. Kartläggningen är i stort färdig och redigeras och kompletteras nu med kontaktpersoner och eventuella villkor för extern användning för att kunna spridas under hösten 2016.

Doktorandkonferens

Årets höjdpunkt har varit det fysiska mötet på Hönö/Göteborg 17-19 augusti 2016 med huvudfokus på att skapa kontakter och utbyta erfarenheter mellan doktorander och yngre medarbetare inom Geoteknologi inklusive vägbyggnad. 28 personer från de fyra högskolorna samlades för seminarier och grupparbeten i form av en doktorandkurs med tema risk och osäkerhet inom Geoteknologi och vägbyggnad, sociala aktiviteter och studiebesök på

vattenverk och tunnelbyggen i Göteborgstrakten. Temagruppen har som ambition att genomföra liknande möten/konferenser minst vartannat år. Till Chalmers under ledning av Lars Rosén, Mats Karlsson och Jonas Sundell riktas ett stort tack för det fina arrangemanget och SBU:s styrelse och SBUF tackas för ekonomiskt bidrag.

Vatten och miljö

Temagrupperledare Berit Balfors

Tema Vatten och Miljö har under perioden september 2015 – augusti 2016 haft följande aktiviteter: regelbundna Skypemöten, möte med Externa rådet, workshop om Blå-Gröna Lösningar och deltagit med en poster i Högskolekonferensen. Temaledare har varit Berit Balfors, KTH. Hon lämnar nu över stafettpippen till Magnus Larson, Lunds Tekniska Högskola, som tar över som temaledare för Vatten och Miljö.

Möten via Skype

Möten via Skype har ägt rum ca en gång i månaden. Temaledaren och följande personer från respektive lärosäte har deltagit: Professor Britt-Marie Wilén, Chalmers Tekniska Högskola;

Professor Magnus Larson, Lunds Tekniska Högskola; Dr Lena Goldkuhl, Luleå Tekniska Högskola.

Temagruppens möte med externa rådet

Den 17 februari hade tema Vatten och Miljö möte med Externa rådet. Svenskt Vatten var värd för mötet som ägde rum i Alvik i Stockholm. Svenskt Vatten inledde med en presentation av sin verksamhet och därefter presenterade Temagruppens representanter pågående aktiviteter i respektive högskola. Därefter följde en workshop där deltagarna i Externa Rådet och representanter från andra Temagrupper delades in i mindre grupper. I varje grupp deltog en representant från tema Vatten och Miljö. Grupperna diskuterade i huvudsak tre frågor:

- Vad finns det för aktuella utmaningar när det gäller vatten och miljö i samhällsbyggnadssektorn? (syftet var att ringa in problem)
- Vad finns det för behov av lösningar/strategier för att möta utmaningarna inom vatten och miljö? (syftet var att ringa in olika typer av behov och efterfrågan från olika samhällsaktörer)
- Hur och på vilket sätt kan aktörer i samhällsbyggnadssektorn samverka för att hitta innovativa lösningar/strategier för vatten- och miljöfrågor som är långsiktigt hållbara?

Efter diskussionen i smågrupperna samlades hela gruppen, varje grupp fick redovisa och vi hade en avslutande diskussion. Resultatet från workshopen är mycket värdefullt för det fortsatta arbetet i Temagruppen.

Temagruppens workshop om Blå-Gröna Lösningar i Hållbara Städer

Den 17-18 februari anordnade Temagruppen en workshop om Blå-Gröna lösningar i hållbara städer. Det var 14 personer som deltog i denna två-dagars workshop. Då vi precis innan haft möte med Externa rådet började vi med reflektioner kring mötet med Externa Rådet. Därefter följde två presentationer om Blå-Gröna Lösningar; Zahra Kalantari från KTH/SU gav en inledande presentation tillsammans med Johanna Sörensson från Lunds Tekniska Högskola. Syftet var att ge en kort bakgrund och information om det internationella nätverk som finns. De inledande presentationerna följdes av presentationer om pågående aktiviteter från respektive högskola. Därefter kom Gia Destouni SU och presenterade aktiviteter på Bolin Institutet. Hon berättade även om pågående aktiviteter på Formas. Dag 2 fokuserade huvudsakligen på gruppdiskussioner kring Blå-Gröna Lösningar. Elzbieta Plaza, KTH, presenterade pågående

aktiviteter på Sjöstadverket. Sammanfattningsvis var Temagruppens workshop mycket givande med utbyte av kunskap och erfarenheter. Temagruppen tackar SBU för ekonomiskt stöd för att anordna workshopen. Vi avser att ordna fler workshoppar inom temagruppen!

Högskolekonferensen

Vid Högskolekonferensen 17-18 augusti deltog tre personer från Tema Vatten och Miljö: Lena Goldkuhl, Luleå Tekniska Högskola, Maria Viklander, Luleå Tekniska Högskola och Britt-Marie Wilén, Chalmers Tekniska Högskola. Temagruppens poster presenterades.

Grundutbildning

Deltagare

	aug 2015- aug 2016
LTU	Lars Bernspång, sammankallande
CTH	Mihail Serkitjij
KTH	Rickard Bellander
LTH	Katja Fridh

Möten

Under perioden har inga möten hållits.

Grundutbildning

Samarbeten inom grundutbildningen sker normalt inom temagrupperna, t.ex. tas det fram gemensam kurslitteratur i någon temagrupp.

Frågan om studentmobilitet mellan svenska lärosäten är den fråga som vi fokuserat på. Vi upplever att det är mycket svårare för en svensk student att få läsa en termin vid ett annat svenskt lärosäte än vid ett utländskt universitet. Vi har var och en kontaktat våra respektive antagningsenheter och de delar inte den bilden utan anser att de behandlar studenter från de andra svenska lärosätena på samma sätt som andra utbytesstudenter.

I SBU:s inspel till forskningspropositionen ingick skrivningen:

De flesta svenska lärosäten har avtal med utländska lärosäten om studentutbyten. Däremot är det inte så inom Sverige. Det är enklare för en svensk student att få läsa en termin vid ett universitet utomlands än på ett annat svenskt lärosäte, vilket är ologiskt. Svenska studenter som läser några kurser vid ett annat svenskt lärosäte än sitt eget kommer att jämföra undervisningen och kan ge värdefull information om hur kvalitén kan förbättras på bägge ställena. För de mest avancerade kurserna inom ett område har Sverige inte experter av högsta klass vid alla lärosätena. Så för studenter med ett speciellt intresse kan det vara viktigt att få läsa de mest avancerade kurserna vid ett annat lärosäte än det där de läst större delen av sin utbildning. Inom smala ämnesområden är antalet intresserade studenter också få varför samläsning skulle höja såväl kvaliteten som ekonomin på de aktuella kurserna.

Ekonomi

Resultaträkning [kr] 2016-09-01 - 2017-08-31

Intäkter

Lärosätena	0*
SBUF	0*
Summa	0

Utgifter

Konsulter	540 000
Löner	0
Resor	89 896
Material	4 954
Data	12 932
Kurser, sem.	129 697
Proj.adm., ekonomihantering	116 155
Summa	893 634

Resultat **-893 634**

* Inga medel är rekviderade under resultatåret. Rekvirering pågår: 4×200 000 kr från respektive lärosäte samt 100 000 kr från SBUF.

Balansräkning [kr] 2016-09-01 - 2017-08-31

	Ingående 2015-09-01	Utgående 2016-08-31
Intäkter		
Momsfri proj int	100 000	100 000
Momspliktig projint	3 420 000	3 420 000
Summa	3 520 000	3 520 000
Utgifter		
Konsulter	1 134 373	1 674 373
Stip utan IMIT-%	100 000	100 000
Löner	780 201	780 201
Resor	254 441	344 337
Material	6 481	11 435
Data	46 076	59 009
Kurser, sem.	448 195	577 892
Proj.adm., ekonomihantering	342 918	459 073
Summa	3 112 686	4 006 320
Kassa	407 314	-486 320